

การใช้ไสยศาสตร์ในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน

เรืออากาศโท หญิง ทศนีย์ สุจินะพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๖

ศูนย์วิจัยภาษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Use of Magic in Khun Chang Khun Phan

Lieutenant Tassanee Sujcenapong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Thai Language

Graduate School

Chulalongkorn University

1973

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็น
ส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

สมาน อมวโร.
.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

สมาน อมวโร ประธานกรรมการ
ชวรงค์ อมวโร กรรมการ
สมาน อมวโร กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย ศาสตราจารย์ ม.ล.จิราญ นพวงศ์

ศูนย์วิทยุโทรพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้ไสยศาสตร์ในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน

ชื่อ เรืออากาศโทหญิง ทศนีย์ สุจินะพงษ์

แผนกวิชา ภาษาไทย

ปีการศึกษา ๒๕๑๕

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาและวิจัยลักษณะและบทบาทของไสยศาสตร์ ในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน เพื่อให้ทราบลักษณะทั่วไปของไสยศาสตร์ในวรรณคดีเรื่องนี้ เพื่อให้ทราบว่าวิถีไสยศาสตร์เพื่อประโยชน์ในเชิงวรรณคดีอย่างไรบ้าง และเพื่อเปรียบเทียบลักษณะไสยศาสตร์ในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน กับในวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ที่อยู่สมัยใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยได้อาศัยเรื่องไสยศาสตร์ในวิชามานุษยวิทยาสำหรับอธิบายลักษณะไสยศาสตร์ในเรื่องขุนช้างขุนแผน ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า ในเรื่องขุนช้างขุนแผนมีทั้งไสยศาสตร์ขาวและไสยศาสตร์ดำ และผู้แต่งได้ใช้ไสยศาสตร์เพื่อประโยชน์ในเชิงวรรณคดี ๓ เรื่อง คือ สร้างตัวเอก ให้มีลักษณะเป็นพระเอก เพื่อให้เรื่องดำเนินไปอย่างกระชับรัดกุม เพื่อให้เหตุการณ์ในเรื่องสมเหตุสมผล ผู้วิจัยได้รวบรวมเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องขุนช้างขุนแผนที่มีลักษณะเป็นไสยศาสตร์ทุกเรื่อง เพื่อไว้เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัย ในการวิจัยนั้นได้แยกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันออกเป็นพวก ๆ เพื่อศึกษาลักษณะร่วมของเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น แล้วจึงวิเคราะห์ออกมาเป็นข้อ ๆ ตามที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์นี้ ผลของการวิจัยได้เสนอเป็น ๖ บท คือ บทที่ ๑ เป็นบทนำ กล่าวถึงความจำเป็นมาของปัญหา และความมุ่งหมายของการวิจัย บทที่ ๒ กล่าวถึงความหมายของไสยศาสตร์ บทที่ ๓ กล่าวถึงลักษณะของไสยศาสตร์ในเรื่องขุนช้างขุนแผน บทที่ ๔ กล่าวถึงบทบาทของไสยศาสตร์ในเรื่องขุนช้างขุนแผน บทที่ ๕ กล่าวถึงลักษณะของไสยศาสตร์ในเรื่องขุนช้างขุนแผน เปรียบเทียบกับไสยศาสตร์ในวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ที่พอจะเทียบกันได้ บทที่ ๖ สรุปผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป ในตอนท้ายเป็นภาคผนวกซึ่งประกอบด้วยศัพท์และความหมายทางไสยศาสตร์ที่ปรากฏในเรื่องขุนช้างขุนแผน.

THEISIS TITLE : The Use of Magic in Khun Chang Khun Phan
NAME : Lieutenant Tassanee Sujeenapong
DEPARTMENT : Thai Language
ACADEMIC YEAR : 1972

ABSTRACT

This thesis studies and analyses the characteristic and the role of magic in the ballad : Khun Chang Khun Phan to ascertain the general features of magic in this literary work, to find out the use of magic as literary devices and to compare magic in Khun Chang Khun Phan with the magic in other literary works. The writer made use of the knowledge about magic in Anthropology as a means for studying the characteristic of the magic in Khun Chang Khun Phan. The study shows that both black magic and white magic appear in Khun Chang Khun Phan and that the authors of the ballad made 3 main uses of magic namely (1) to enhance the quality of the leading men, (2) to facilitate the progress of the story and (3) to made incidents seem more probable.

The writer first collected to use as data all "magical" incidents in Khun Chang Khun Phan. Next, she classified them into groups of similar feature. Analysis was then made. The result is presented in 6 chapters. Chapter I, introduces the problem and presents the aim of the thesis ; Chapter II deals with magic and its meaning. Chapter III discusses the characteristic of magic in Khun Chang Khun Phan; Chapter IV deals with literary role of magic in Khun Chang

Khun Phan ; Chapter V gives a comparison of magic in Khun Chang Khun Phan and that in the literary works of about the same period; Chapter VI gives the conclusion and some suggestion for future study. The appendix containing a glossary of magical terms is given at the end.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงของศาสตราจารย์ ม.ล. จิรายุ นพวงศ์ ซึ่งได้กรุณาตรวจแก้ไข แนะนำ และให้คำอธิบาย ตลอดจนให้กำลังใจ ในการค้นคว้าอยู่ตลอดเวลาที่ทำการวิจัย ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ ฉลวย วุฒาติศย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คมคาย นิลประภัสสร ในการตรวจแก้วิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำ อันมีประโยชน์ยิ่งแก่การวิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มด้วยความช่วยเหลือกำลังใจ และน้ำใจจาก พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุก ๆ คนอย่างใจจริง.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำขอบคุณ	ข
บทที่	
๑ บทนำ	๑
๒ ความหมายของไสยศาสตร์	๖
๓ ลักษณะของไสยศาสตร์ในเรื่องขุนช้างขุนแผน	๒๖
๔ บทบาทของไสยศาสตร์ในเรื่องขุนช้างขุนแผน	๙๕
๕ ลักษณะของไสยศาสตร์ในเรื่องขุนช้างขุนแผนเปรียบเทียบกับ ไสยศาสตร์ในวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ	๑๐๗
๖ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๕๕
ภาคผนวก	๑๕๘
บรรณานุกรม	๑๕๘
ประวัติการศึกษา	๑๖๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย